

حرکت

شماره ۱۳ - ص ص : ۱۲۲ - ۱۰۷

تاریخ دریافت : ۸۱/۰۳/۱۱

تاریخ تصویب : ۸۱/۰۴/۲۵

اعتباریابی روش غیرتهاجمی اسکین فولد در تخمین چگالی بدن مردان دانشجوی ایرانی و ارائه شاخص جدید

دکتر سعید شاکریان^۱ - دکتر فرزاد ناظم

استادیار دانشگاه شهید چمران اهواز - دانشیار دانشگاه بوعلی همدان

چکیده

هدف تحقیق حاضر اعتبار سنجی چگالی بدن (BD) و درصد چربی ($\%BF$) بوسیله شیوه‌های سنجش با روش استاندارد هیدروستاتیک می‌باشد. ۳۱۰ نفر دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز، نژاد سفید با ویژگی‌های فیزیکی ($X \pm SD$): سن سال $21/9 \pm 2/82$ ، قد متر $1/73 \pm 0/056$ ، وزن کیلوگرم $69/2 \pm 9/63$ (کیلوگرم)، به صورت تصادفی رتبه‌ای انتخاب شدند. اندازه BD به روش توزین زیر آب (UW) تعیین شد. پیش‌بینی BD به وسیله پنج معادله فراگیر اروپایی به ترتیب، سه و هفت موضعی جکسون - پولاک ($J-P$)، روش دو موضعی اسلوان (SL) و روش چهار موضعی دورنین (Dur) به شیوه اسکین فولد کالیبر اندازه‌گیری شدند. $\%BF$ با تکنیک اسکین فولد از رابطه سائیری ($Siri$) برآورد شد. در تحلیل آماری خطای ثابت (CE)، برآورد خطای استاندارد (SEE)، خطای کل (TE)، مدل همبستگی رگرسیونی یک و چند متغیری و آزمون تی - استیودنت وابسته منظور گردید ($P \leq 0/05$). نتایج تخمین BD به روش‌های پنج‌گانه اسکین فولد، فقط اعتبار معادله غیرخطی ($J-P$) مورد تأیید قرار گرفت ($P \leq 0/022$ ، $R = 0/931$ ، $TE = 0/0041 g/cc$). به منظور تعیین BD مختص فنوتیپ مردان ایرانی جدید خطی و غیرخطی (دو و چهار موضعی اسکین فولد) مدل سازی و طراحی و به‌عنوان معادلات جایگزین جمعیت‌های اروپایی پیشنهاد گردید.

واژه‌های کلیدی

اعتباریابی، چگالی بدن، هیدروستاتیک و اسکین فولد.

مقدمه

اندازه‌گیری ترکیب بدن، برای بسیاری از پزشکان، مربیان ورزش و متخصصان بهداشت، شیوه‌ای رایج و استاندارد شده است. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که چاق بودن (چربی مازاد بدن) با آسیب عضلات اسکلتی، عدم تداوم تمرینات ورزشی، کاهش فعالیت ورزشی و بسیاری مشکلات جسمانی دیگر وابسته است (۲ و ۳). به بیان دقیق‌تر، توده چربی بیش از حد بدن با عوارض جسمانی مثل فشار خون بالا، دیابت، افسردگی، افزایش چربی خون و بیماری‌های قلبی - عروقی (CHD) همراه است (۱۲). هیوبرت^۱، فینلاب^۲، مکنامارا^۳ و کاستلی^۴ با پیگیری یک مطالعه دامنه‌دار ۲۶ ساله فرامینگهام^۵ درباره قلب، نشان دادند که چاقی به خودی خود ریسک مستقلی برای مرگ و میر ناشی از CHD است. از طرف دیگر در بسیاری از مسابقات ورزشی، ورزشکاران باید به سرعت و با مهارت بالایی حرکات را انجام دهند. بنابراین تجمع چربی بدن می‌تواند مانع سرعت دو و قابلیت پرش و نیز اجرای استقامت شود (۱۴).

واژگان چاقی به بالا بودن وزن تمام بدن نسبت به قد اطلاق می‌شود. ترسیم جداول قد و وزن بیمه عمر، سال‌ها به عنوان یک معیار استاندارد برای تعیین وزن مناسب بدن توسط متخصصان بهداشت به کار می‌رفته است (۸). سپس شاخص جرم بدن (BMI) یا نسبت وزن به توان دوم قد (kg/m^2)، در تحقیقات اپیدمیولوژیکی بیشتر مورد استفاده قرار گرفت. مشکل اصطلاح چاقی و کاربرد معیارهای قد - وزن یا BMI، عدم وضوح آنها در تبیین لاغری - چاقی است. به این ترتیب مفهوم چاقی نشان می‌دهد که چه نسبتی از ترکیب بدن مربوط به چربی

1- Hubert

2- Finlab

3- Mcnamara

4- Casteli

5- Framingham

است. در این زمینه ویلمور^۱ و هوسیکل^۲ با ارزیابی بازیکنان فوتبال آمریکایی مشکل کاربرد اصطلاح چاقی را توصیف ترکیب بدن به صورت (لاغری - چاقی) نشان دادند (۲۱). آنها خاطر نشان کردند که بازیکنان فوتبال بر اساس BMI در دسته چاق جای می‌گرفتند، اما وقتی وزن آنها توسط توزین هیدروستاتیک تعیین می‌شد، چاق تلقی نمی‌شدند، بلکه در نتیجه داشتن میزان بیش از حد جرم بدن بدون چربی (FFM) چاق محسوب می‌شدند و در نتیجه وزن چربی، بدین ترتیب به تازگی تکنیک‌های اندازه‌گیری ترکیب بدن از الگوهایی که چربی را از FFM متمایز می‌کند استفاده می‌کنند.

نخستین معادلات رگرسیون ترکیب بدن به شیوه آنتروپومتری برای برآورد چگالی بدن مردان جوان و میانسال از چربی زیر پوست، پنجاه سال پیش منتشر شد (بروزیک^۳ و کیز^۴، ۱۹۵۱). برای زنان نیز معادلات همگونی در گروه‌های سنی ویژه در همین دهه انتشار یافت (اسلون^۵ و یانگ^۶، اوایل ۱۹۶۰). این معادلات به کمک ترکیب‌های گوناگون اندازه‌گیری چربی زیر پوست تکامل یافت. پژوهشگران از اواسط دهه ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۰ معادلات پیشگویی دیگری را در مردان و زنان ارائه دادند (۲۱).

به نظر می‌رسد انگیزه ارائه فرمول رگرسیونی تخمین چگالی بدن در جمعیت ایرانی با ترکیب آناتومیکی ویژه و رفتار تغذیه‌ای خاص، در کنار معادلات پیشگوی چگالی بدن جمعیت‌های اروپایی و مخصوصاً استفاده از شاخص‌های فراگیر ضخامت چربی زیر پوست (به کمک روش‌های گوناگون اولتراسونیک، BMI، NMR ۴۰ K و کالپیر و ...) و کاربرد روش معیار در منابع علمی، زمینه مناسب مطالعات آینده‌نگر را در حیطه بالینی و فیزیولوژیکی (پیشگیری) و قلمرو کین آنتروپومتری فراهم می‌کنند.

تقابل مؤثر بین روش‌های فیزیولوژیکی و آمار حیاتی، معادلات پیش‌بینی بسیار مختلفی را برای برآورد چگالی بدن از روی انواع متغیرها ایجاد کرده است شواهد، استفاده تدریجی از

1- Wilmor

2- Hoskil

3- Brozek

4- Keys

5- Sloan

6- Yang

ضخامت چربی زیر پوست (SK) را به تنهایی به جای ترکیب با دیگر متغیرهای آنتروپومتری مثل قطر بدن و محیط‌های مختلف بدن تأیید کرده‌است. در نتیجه معادلات هفت SK توسط جکسون^۱ و پولاک^۲ برای مردها (۹) و جکسون، پولاک و همکاران برای زنان (۱۰) شدت قابل توجهی به دست آورده است. لوهمن^۳ (۶) در بررسی آثار نوشته شده، در مورد استفاده از چند ضخامت زیر پوست مختلف موافقت کرد.

جکسون و پولاک (۹)، جکسون و همکاران (۱۰)، ماهیت برخی از مسائل مهم را به هنگام استفاده از آنتروپومتری برآورد چگالی بدن به تفصیل بیان کردند. اولاً همبستگی بین چگالی بدن و ضخامت چربی زیر پوست، غیرخطی است. بنابراین به معادلات درجه دوم به جای معادلات رگرسیونی خطی برای دقت بیشتر نیاز است، دوم اینکه ضخامت چربی زیر پوست در بین دو جنس زن و مرد به طور یکنواخت توزیع نمی‌شود و در بعضی از نواحی ضخیم‌تر از نواحی دیگر است (۱۱). بالا بودن چربی ضروری زنان، بیانگر بالا بودن ضخامت چربی زیر پوست است (۱۳)؛ سوم اینکه ترکیب بدن، وابسته به سن است، یعنی بعد از ۳۵ سالگی بر ذخیره چربی جوانان افزوده می‌شود و این امر تا حدی به میزان فعالیت بستگی دارد (۱۴)، چهارم اینکه اگر معادلاتی که برای یک جمعیت خاص ایجاد شده‌اند (مثلاً مردان میانسال بی‌تحرك)، برای جمعیت خاص دیگری استفاده شوند (مثلاً برای مردان قهرمان دو استقامت)، خطاهای پیش‌بینی قابل توجهی رخ خواهد داد. بهتر است معادلات پیش‌بینی‌ای ساخته شود که عمومی و فراگیر باشد تا اینکه بر پایه یک جمعیت خاص استوار باشد (۱۳). معادلات جکسون و پولاک (۱۱)، جکسون و همکاران (۱۳) دقیقاً برای یک جمعیت غیرمتجانس و فراگیر مناسب‌اند.

تفاوت‌های نژادی - قومی در اندازه‌گیری ضخامت چربی زیر پوست نقش مهمی دارند، بدین معنی معادله پیش‌بینی جمعیت خاص برای جمعیت خاص دیگر کاربرد ندارد (۱۷). سیاه‌پوستان و مکزیکی‌های آمریکایی در مقایسه با سفیدپوستان دارای چربی زیر پوستی

1- Jackson

2- Polloek

3- Lohman

کمتری در قسمت انتهایی بدن نسبت به قسمت مرکزی می‌باشند (۱۵ و ۱۶).

روش تحقیق

نوع تحقیق نیمه تجربی است. تحقیق حاضر را جامعه آماری دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز تشکیل می‌دهند. نمونه آماری عبارت است از ۳۱۰ دانشجوی مرد سالم با دامنه سنی ۲۷-۱۸ سال که به‌طور تصادفی مرتبه‌ای انتخاب شده‌اند.

روش‌ها و وسایل اندازه‌گیری

اندازه‌گیری هیدروستاتیک: تجهیزات لازم برای انجام آزمون شامل یک تانکر (حوضچه) از جنس P.V.C به ابعاد $1/2 \times 1/2 \times 1/5$ متر، یک صندلی از جنس P.V.C که از سقف آویزان و به یک سلول بار که مستقیماً به یک ثبت‌کننده متصل بود و یک ترازوی الکترونیکی ۲۰ کیلوگرمی (برای اعتبار یابی ترازوی ۹ کیلوگرمی چاتیلون^۱) بود. پس از انجام مطالعه مقدماتی، تانکر P.V.C برای انجام آزمون مناسب نیست، زیرا نوسانات آب در آن قابل کنترل نبود، بنابراین یک حوضچه با همان ابعاد در سطح زمین، با پوشش سرامیک ساخته شد. دمای آب در طول آزمون از طریق دماسنج سیالات برآورد می‌شد. میزان آن در حد مناسبی کنترل می‌شد (۳۳ تا ۳۵ درجه سانتی‌گراد). آب حوضچه توسط کلر ضد عفونی می‌شد. دمای هوای محیط آزمایشگاه حدود ۳۲ درجه سانتی‌گراد بود. رطوبت نسبی محیط بین ۲۷ تا ۳۰ درصد تنظیم می‌شد. براساس پروتکل استاندارد، روز قبل از آزمون از آزمودنی‌ها خواسته شد. ۱۲ ساعت قبل از آزمون، از خوردن هر گونه غذا (فقط آب آشامیدنی) و هر گونه فعالیت ورزشی ممانعت کنند، همچنین آزمودنی‌ها قبل از ورود به آب نسبت به دفع مزاج و تخلیه مثانه اقدام می‌کردند. سپس هر آزمودنی قبل از ورود به حوضچه پر از آب، سر و بدن خود را با مواد شوینده شستشو می‌داد (پوشش آزمودنی یک شورت شنا بود). قبل از اجرای آزمون، چگونگی اجرای مطلوب آزمون و خطرهای احتمالی، به آزمودنی‌ها آموزش‌های لازم ارائه شد. سپس آزمودنی وارد

حوضچه گشته و کف آن می ایستاد و به او گفته می شد با مالیدن دست به سراسر بدن خود حباب های هوای سطح پوست، مو و شورت شنای خود را برطرف کند. سپس باید روی صندلی می نشست. ارتفاع صندلی طوری تنظیم شده بود که سطح آب دقیقاً در زیر چانه قرار می گرفت. به آزمودنی مراحل آزمون توضیح داده شد که پس از ۴-۵ بار دم عمیق یک بازدوم کامل انجام دهد، به طوری که ۹۰ درصد بازدوم در بیرون از آب و مابقی آن درون آب تخلیه شود. این عمل کمک می کند آزمودنی در لحظه ورود به آب مجدداً عمل دم را انجام ندهد. چنانچه آزمودنی سر خود را کامل زیر آب نمی برد، با یک ضربه ملایم به سر او اعلام می شد که سر خود را زیر آب ببرد. دست های او روی رانها قرار داشت تا در برابر لرزشی که ممکن بود رخ دهد، محافظت کند. حرکت لرزش موجب نوسان ترازو شده و خواندن عدد آن را مشکل می کند. آزمودنی تشویق می شد به تخلیه بازدوم ادامه دهد تا جایی که دیگر هیچ هوایی از ریه ها خارج نشود. سپس به مدت ۳ تا ۵ ثانیه در زیر آب می ماند و در این فرصت عدد ثبت شده تا سه رقم اعشار می شد. در انتها به او توصیه می شد به آرامی سر را از آب بیرون آورد (با صدای بلند اشاره می شد سرش را روی آب بیاورد). این روند ۶ تا ۱۰ بار تکرار شد (البته قبل از اجرای آزمون اصلی هر آزمودنی مجاز بود تا سقف ۵ تکرار به طور آزمایشی آن را انجام دهد).

اندازه گیری اسکین فولد: ضخامت پوست در واقع شامل دو لایه پوستی و دو لایه چربی است. اندازه گیری این ضخامت با کالیپری دیجیتالی با فشار دائمی 10 g/mm^2 صورت گرفت. برای اعتباریابی این دستگاه هر ۵۰ بار اندازه گیری یک بار دستگاه مکانیکی هارپندن کالیبره می شد که همبستگی بالایی ($R = 0.986$) را نشان داد. هنگام اندازه گیری ضخامت چربی زیر پوست، استاندارد بودن محل اندازه گیری اهمیت دارد، زیرا تفاوت های اندک در ناحیه انتخابی می تواند موجب بروز خطاهای معنی دار در اندازه گیری شود. اندازه ها نسبت به نزدیک ترین 1 mm یا 0.5 mm ثبت شدند. برای اعتبار سازی، همه اندازه ها از نیمه راست بدن و با شیوه اندازه گیری پولاک گرفته شد.

معادلات مورد مطالعه تحقیق

در این پژوهش پنج معادله عمومی معتبر برآورد چگالی بدن مردان مورد مطالعه قرار گرفت:

۱- معادله سه نقطه ای (عضله ران + عضله شکم + عضله سینه =). جکسون و پولاک در

این تحقیق به نام جکسون ۱ معرفی شده :

$$BD = 1/1093800 - 0/0008267(X) + 0/0000016(X^2) - 0/000257(\text{سن})$$

۲- معادله سه نقطه‌ای (عضله تحت کتف + عضله سه سر بازو + عضله سینه = X).

جکسون و پولاک که در این تحقیق به نام جکسون ۲ معرفی شده :

$$BD = 1/1125025 - 0/0013125(X) + 0/0000055(X^2) - 0/0002440(\text{سن})$$

۳- معادله هفت نقطه‌ای (عضله ران + عضله سینه = X). جکسون و همکاران که در این

تحقیق به نام جکسون ۳ معرفی شد :

$$BD = 1/11200000 - 0/00043499(X) + 0/0000055(X^2) - 0/00028826(\text{سن})$$

۴- معادله دو نقطه‌ای (تحت کتف - ران). اسلوان که در این تحقیق به نام اسلوان معرفی

شده:

$$BD = 1/1043 - 0/001327(\text{ران}) + 0/00131(\text{تحت کتف})$$

۵- معادله چهار نقطه‌ای (دو سر بازو + سه سر بازو + تحت کتف + فوق خاصره = X).

دورن - و مرسلی که در این تحقیق به نام دورن معرفی شده :

$$BD = 1/1631 - 0/0632(\text{Log } X)$$

نتایج و یافته‌های تحقیق

آزمودنی‌های این تحقیق را ۳۱۰ نفر با میانگین سنی $21/9 \pm 2/82$ ، قد $173 \pm 5/59$ و

وزن $69/92 \pm 9/63$ تشکیل می‌دهند که ترکیبی از افراد چاق، لاغر، کوتاه و بلند

بودند (جدول ۱).

جدول ۱- ویژگی‌های توصیفی آزمودنی‌ها

متغیر	Mean	SD
سن (سال)	۲۱/۹	۲/۸۲
وزن (کیلوگرم)	۶۹/۹۲	۰/۶۳
قد (متر)	۱/۷۳	۰/۰۵۶
اسکین فولد (mm)		
۱- زیر بغل	۱۲/۸۶	۵/۵۰
۲- شکم	۱۷/۴۸	۷/۹۳
۳- ران	۱۷/۷۵	۶/۸۸
۴- سینه	۱۲/۲۱	۵/۷۰
۵- تحت کتف	۱۴/۲۲	۴/۹۲
۶- سه سر بازو	۱۱/۷۲	۴/۲۹
۷- بالای خاصره	۱۵/۸۹	۷/۹۲
۸- دو سر بازو	۵/۹۳	۱/۸۰
۹- بالای کشکک	۱۰/۸۳	۳/۲۲
۱۰- ساق	۱۱/۲۶	۴/۳۱

تحلیل اعتبار یابی معادلات پیش‌بینی در این تحقیق بر پایه ارزیابی چگالی بدن پیش‌بینی شده و BD و روش معیار (هیدروستاتیک) از طریق محاسبه خطای ثابت (میانگین BD روش معیار - میانگین BD روش پیش‌بینی) $CE =$ و برآورد خطای استاندارد $(\sqrt{1-R^2})$ SD معیار (SEE) محاسبه خطای کل $\left(\sqrt{\frac{\sum (y-y')^2}{N}}\right)$ (TF) تشابه بین انحراف استاندارد BD پیش‌بینی شده و BD روش معیار، CE هر معادله پیش‌بینی با روش معیار با استفاده از آزمون t وابسته مورد بررسی قرار گرفت ($P \leq 0/50$). محاسبه همبستگی روش پیش‌بینی BD معادلات با روش معیار از فرمول ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده و تمام این بررسی‌های آماری در مورد درصد چربی (%BF) معادلات پیش‌بینی و روش معیار اعمال شد. محاسبات آماری بخشی از آن از طریق برنامه‌ریزی پاسکال - ۹۸ و بخشی دیگر توسط نرم‌افزار آماری Mini Tab و بخشی دیگر از طریق عملیات ریاضی استفاده شد. همچنین معادلات اسکین فولد (برآورد چگالی بدن) براساس فتوتیپ مردان ایرانی براساس مدل رگرسیونی چند متغیره مدل‌سازی و طراحی شد.

روش اسکین فولد: جدول ۲ اختلاف میانگین برآورد چگالی بدن معادلات مورد مطالعه با روش معیار مقدار اندک تا بیشترین را نشان می‌دهد ($-0/0083$ تا $-0/0005$) که کمترین مقدار مربوط به معادله جکسون ۲ ($CE = 0/0005$) و بیشترین مقدار مربوط به معادله دورنین است ($CE = -0/0083$).

همبستگی جکسون ۳ و روش معیار ($R = 0/956$)، جکسون ۱ و روش معیار ($R = 0/944$) و جکسون ۲ و روش معیار ($R = 0/931$)، دورنین و روش معیار ($0/935$) و اسلوان و روش معیار ($R = 0/906$) مشاهده شد. SEE کمترین نوسان را داشت، از $0/0035$ در معادله جکسون ۳ g/ee^{-1} $0/0047$ در معادله اسلوان. با اینکه مقادیر SEE بین روش‌های مختلف و روش معیار مشابه بود، اما مقادیر TE مشابه نبودند. معادله جکسون ۳ و معادله جکسون ۲ کمترین میزان TE به ترتیب g/ee^{-1} $0/0038$ و g/ee^{-1} $0/0041$ را نشان دادند. در حالی که معادله دورنین بالاترین میزان TE (g/ee^{-1} $0/0091$) را نشان داد.

با وجود آنکه اختلافات آماری معنی‌داری بین روش‌های پیش‌بینی و روش معیار وجود داشت، CE چگالی بدن در معادله جکسون ۲ بسیار ناچیز g/ee^{-1} $0/0005$ بود که از لحاظ

کاربرد عملی مورد توجه قرار گیرد. CE بین معادله دورنین و روش معیار ($0/0091 \text{ g/cc}^{-1}$) بزرگ تلقی می شود و می تواند نتیجه خطای بیولوژیکی یا خطای تکنیکی باشد.

همبستگی بین روش های مورد مطالعه و روش معیار نسبتاً بالا بود و با میزان (R) در تحقیقات گذشته مشابه بود. با وجود اینکه SEE برای همه روش ها و روش معیار تقریباً با همدیگر مشابه بود، اما CE بزرگی بین معادله دورنین و روش معیار منجر به افزایش میزان TE می گردد. TE به میزان تقریبی ($0/008 \text{ g/cc}^{-1}$) چگالی بدن در محدوده صحت پیش بینی، تلقی شده است و پیش بینی معادلات جکسون ۱، جکسون ۲، جکسون ۳ و اسلوان به این سطح می رسد. اما TE برای دورنین ($0/0091 \text{ g/cc}^{-1}$) از این سطح بیشتر می شود.

بخش دیگر مطالعات، بررسی مقایسه میانگین های روش های مورد بررسی تحقیق و روش معیار بود که از طریق، همبسته مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج به دست آمده افق جدیدی را در این تحقیق گشود که راهنمای مفیدی برای کاربرد معادلات معتبر در گروه های نژادی و ژنتیکی متفاوت است. براساس این بررسی ($P \leq 0/50$) مشاهده شده در هر یک از معادلات و روش معیار با هم تفاوت های معنی داری را نشان داد و تنها معادله جکسون ۲ مقدار ۱ مورد پذیرش در تحقیق را دارا بود ($P \leq 0/022$ و $t = 2/30$). این مسئله بیانگر آن است که علی رغم همبستگی بالای همه معادلات با روش معیار و SEE پایین آنها در CE و TE، تفاوت میانگین معادلات معنی دار است که در این بخش هر سه معادله جکسون ۱، جکسون ۲ و جکسون ۳ در محدوده مورد قبول قرار گرفته اند، اما با توجه به همبسته مشاهده شده بین میانگین معادله جکسون ۳ و روش معیار ($P = 0/000$ و $t = 5/64$) و میانگین معادله جکسون ۱ و روش معیار ($P = 0/000$ و $t = 5/64$)، مقدار ۱ مشاهده شده بیش از مقدار ۱ جدول است، بنابراین نمی تواند برای مردان دانشگاهی ایران مورد استفاده قرار گیرند.

جدول ۱- مقایسه میانگین برآورد چگالی بدن پیش‌بینی از طریق روش اسکین فولد و روش معیار

متغیر	R	R ²	R ² adj	SEE	CE	TE	t _{test}	P	$\bar{X} \pm SE$	Rang
آماره										
جکسون ۱	۰/۸۴۳	۰/۸۸۹	۰/۸۸۹	۰/۰۰۳۷	۰/۰۰۲۰	۰/۰۰۴۶	۸/۵۸	۰/۰۰۰۰	۱/۰۶۸۷ ± ۰/۰۱۱۲	۱/۰۲۴۴-۱/۰۸۲۹
جکسون ۲	۰/۸۴۱	۰/۸۶۶	۰/۸۶۶	۰/۰۰۴۱	-۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۴۱	-۲/۳۰	# ۰/۰۰۲۲	۱/۰۶۶۲ ± ۰/۰۱۰۷	۱/۰۳۰۴-۱/۰۷۹۱
جکسون ۳	۰/۸۵۲	۰/۸۰۶	۰/۸۰۶	۰/۰۰۳۵	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۳۸	۵/۶۴	۰/۰۰۰۰	۱/۰۶۹۷ ± ۱/۰۱۱۷	۱/۰۲۸۵-۱/۰۸۱۸
اسلوان	۰/۸۰۶	۰/۸۲۱	۰/۸۲۱	۰/۰۰۴۷	-۰/۰۰۵۲	۰/۰۰۸۰	-۱۲/۴۱	۰/۰۰۰۰	۱/۰۶۴۱ ± ۰/۰۱۲۷	۱/۰۱۱۲-۱/۰۷۹۰
دورنن	۰/۸۳۳	۰/۸۷۳	۰/۸۷۳	۰/۰۰۴۴	-۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۹۱	-۳۷/۸۴	۰/۰۰۰۰	۱/۰۵۴۸ ± ۰/۰۰۸۵	۱/۰۲۸۲-۱/۰۷۰۳
BD _w									۱/۰۰۶۷ ± ۰/۰۱۱۲	۱/۰۲۵۳-۱/۰۸۴۳

*P ≤ ۰/۰۲

جدول ۲- مقایسه میانگین برآورد درصد چربی بدن پیش‌بینی از طریق روش اسکین فولد و روش معیار

متغیر	R	R ²	R ² adj	SEE	CE	TE	t _{test}	P	$\bar{X} \pm SE$	Rang
آماره										
جکسون ۱	۰/۹۴۴	۰/۸۹۱	۰/۸۹۰	۱/۵۰۳	-۰/۰۸۵	۱/۹۸	-۸/۲۵	۰/۰۰۰۰	۱/۲۳ ± ۵/۳۸	۷/۱۰-۳۳/۲۲
جکسون ۲	۰/۹۳۱	۰/۸۶۷	۰/۸۶۷	۱/۶۵۶	۰/۵۱	۱/۸۱	۲/۲۵	# ۰/۰۰۲۵	۱/۵۹ ± ۴/۷۳۳	۸/۷۱-۳۰/۳۹
جکسون ۳	۰/۹۵۲	۰/۹۰۷	۰/۹۰۷	۱/۳۸۸	۰/۱۳	۱/۶۵	-۵/۵۵	۰/۰۰۰۰	۱/۹۵ ± ۵/۱۵۳	۷/۵۷-۳۱/۲۹
اسلوان	۰/۹۰۶	۰/۸۲۲	۰/۸۲۱	۱/۹۲۱	۲/۰۶	۳/۶۲	۱۲/۴۱	۰/۰۰۰۰	۱/۸۴ ± ۶/۵۵۶	۸/۷۶-۴۸/۹۹
دورنن	۰/۹۲۵	۰/۸۷۳	۰/۸۷۳	۱/۷۵۰	۳/۶۲	۵/۵۶	۳۳/۱۰	۰/۰۰۰۰	۱/۷۰ ± ۳/۸۰۷	۱۲/۴۷-۳۱/۴۱
%FB _w									۱/۰۸ ± ۴/۹۲۴	۶/۵۲-۳۲/۸۰

*P ≤ ۰/۰۲

بحث و نتیجه گیری

ممکن است انتظار رود که پیش‌بینی‌های BD توسط معادلات جکسون ۱، جکسون ۲، جکسون ۳ و دورن و اسلوان به برآورد BD، با روش معیار نزدیک باشند، زیرا این معادلات قبلاً توسط این روش اعتباریابی شده‌است، اما لوهمن برخی از خطاهای مربوط به پیش‌بینی BD از طریق اسکین فولد را به شرح ذیل بیان می‌کند:

الف - خطاهای تکنیکی شامل تفاوت در کالیبرها یا تجربه و مهارت آزمونگراهاست.

ب - تفاوت‌های بیولوژیکی آزمودنی‌ها از جمله تفاوت در توزیع چربی بدن که در برآورد BD مؤثر است. بنابراین علی‌رغم همبستگی بالای معادلات اشاره شد نمی‌توان به این معادلات اعتماد کرد، زیرا ضرایب به کار رفته در معادلات قابل تعمیم در جامعه مردان ایرانی نیست. رابی^۱ و همکاران (۲۹) اظهار داشتند تفاوت‌های نژادی، قومی و ژنتیکی در ضخامت چربی زیر پوست نیز رخ می‌دهد، بدین معنی که یک معادله پیش‌فراگیر و عمومی ممکن است برای همه گروه‌های نژادی و قومی کاربرد نداشته باشد. همچنین مالینا^۲ (۵)، مولر^۳، شاپ^۴ و مالینا (۷) اعلام داشتند. سیاه‌پوستان مکزیکی - آمریکایی‌ها در مقایسه با سفیدپوستان، دارای چربی زیر پوستی کمتری در نواحی انتهایی بدن نسبت به بالاتنه می‌باشند. در مطالعات دیگری فونگ^۵ نیز اظهار داشت (۴) براساس تحقیقات انجام شده بر روی مردان چینی، درصد چربی محاسبه شده توسط معادله جکسون ۱ مقدار کمتری را نسبت به روش معیار نشان می‌دهد. همچنین درصد چربی برآورد شده توسط معادله دورن نسبت به روش معیار مقدار بیشتری را نشان می‌دهد. بنابراین با توجه به تیپ و نژاد ایرانیان، به معادلات جدیدی نیاز است که این معادلات براساس مدل رگرسیونی با توجه به اطلاعات مردان ایرانی مدل‌سازی شده‌اند:

1- Roby

2- Malina

3- Mueller

4- Shoup

5- Fung

۱- مدل دو نقطه‌ای

$$BD = 1/0.9245 - 0/0.01079 (\text{سینه}) - 0/0.0707 (\text{ران})$$

P	t _{test}	TE	SEE	CE	R ²	R	Rang	$\bar{X} \pm SD$	آماره / متغیر
1/000	0/000	0/0042	0/0042	0/000	0/859	0/927	1/019-1/0776	1/0667 ± 0/0104	معادله جدید
-	-	-	-	-	-	-	1/0253-1/0843	1/0667 ± 0/0112	آزمون روش معیار

۲- مدل چهار نقطه‌ای

$$BD = 1/1006300 - 0/000503(X) + 0/0000007(X_2) - 0/0002337 (\text{سن به سال})$$

X = مجموع چهار نقطه (شکم + ران + سینه + بالای خاصره)

P	t _{test}	TE	SEE	CE	R ²	R	Rang	$\bar{X} \pm SD$	آماره / متغیر
0/28	1/08	0/0036	0/0036	0/003	0/899	0/950	1/0319-1/0789	1/0670 ± 0/0106	معادله جدید
-	-	-	-	-	-	-	1/0253-1/0843	1/0667 ± 0/0112	آزمون روش معیار

این معادلات به ترتیب به نام معادله دو موضعی سعید شاکریان و معادله چهار موضعی سعید شاکریان معرفی شدند.

منابع و مآخذ

- 1- Behnke, A.R., Osserman, E.F., & Welham, W.L. "Lean body mass". *Archives of Internal Medicine*, 1953, 91, PP: 585-601.
- 2- Bray, G.A. "Complications of obesity". *Annals of Internal Medicine*, 1985, 103, PP: 1052-1062.
- 3- Cureton, K.J., Sparling, P.B., Evans, B.W., Johnson, S.M., Kong U.D., & Purvis, J.W. "Effect of Experimental alterations in excess weight

on aerobic capacity and distance running performance". *Medicine and Science in Sports*. 1978, 10, PP: 194-199.

4- Fung, L. "Validity of conventional anthropometric techniques for predicting body composition in healthy Chinese adults". *Sports Medicine*, 1995, 29, PP: 52-56.

5- Gam, S.M. "Adult bone loss, fracture epidemiology and nutritional implications". *Nutrition*, 1973, 27, PP: 107-115.

6- Goldman, H.I. & Beclace, M.R. "Respiratory function tests: Normal values of medium altitudes and the prediction of normal results". *American Review of Tuberculosis and Respiratory Diseases*. 1959, 79, PP: 547-469.

7- Haarbo, J., Gotfredsen, C., Hassager, C., & Christiansen, C. "Validation of body composition by dual energy X-ray absorptiometry (DEXA)". *Clinical Physiology*, 1991, 11, PP: 331-341.

8- Harrison, A.S., & Pollock, M.L. "Generalized equations for prediction body density of men". *British Journal of Nutrition*, 1978, 40, PP: 497-504.

9- Jackson, A.S., Pollock, M.L., Wardk A. "Generalized equations for predicting body density of men". *British Journal of Nutrition*, 1978, 40, PP: 497-504.

10- Jackson, A.S., Pollock, M.L., & Wardk A. "Generalized equations for prediction body density of women". *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 1980, 12, PP: 175-182.

11- Lohman, T.G. "Skinfolds and body density and their relation to body fitness: a review". *Human Biology*, 1981, 53, PP: 181-225.

12- Lohman. T.g. "Applicability of body composition techniques and constants for children and youths". *Exercise and Sports Sciences Reviews* . 1986, 14, PP: 325-357.

13- Lohman. T.G., Roche, A.F., & Martorell, R. (Eds). "Anthropometric standardization reference manual". Champaign, IL :Huamn Kinetis. 1988.

14- Lohman, T.G. "Advanees in body compostition Assesment". Champaingn. IL.Human Kineties. 1992.

15- Malina, R.M. "Biological Substrata". In K.S. Miller & R.W.Dreger (Eds). *Comparative studies of Blacks and whites in the U.S.*1973, New York Seminar Press PP : 53-123.

16- Mueller, W.H., Shoup, R.F.,& Malina, R.M. "Fat patterning in athletes in relation to ethnic orgin and sport". *Annals of Human Biology*, 1982, 9,PP: 371-376.

17- Pollock, M.L., Hickman, T.,Kendrick, Z.,Jackson,A.,Linnerud, A.GL., & Dawson. G."Prediction of body density in young and middle-aged men". *Journal of Applied Physülogy*, 1976, 40,PP: 300-304.

18- Pollock, M.L., & Willmore, J.H."Exercise in health and disease :Evaluation and prescription for Prevention and rehabilitation" (2nd ed.) Philadelphia: W.B.Saunders. 1990.

19- Roby, F.B.,Kempema, J.M.,Lohman.T.G., Williams, D.P.,& Tipton,C.M. "Can the same equation be used to predict minimal Wrestling weight in Hispanic and non Hispanic wrestlers?" *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 1991, 23, S29. (abstract).

20- Ward, Ward,A., Pollock, M.L., Jackson, A.S., Ayres, JJ. & Pape,

---

G.A. "Comparison of body fat determined by underwater weighing and volume displacement". *American Journal of Physiology*, 1978, 234,E PP: E94-E96.

21- Wilmor, J.H. "The use of actual, Predicted". *And constant residual Volumes in the Assessment of body composition by underwater medicine and Science in Sports*. 1969, 1,PP: 87-90.